

# דרכי החיזוק

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) - שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

## שיחת רבינו הגדול מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א • פורים תשפ"ב

### לקיים את איגרת הפורים הזאת

מכתב מיוחד שכתב רבינו שליט"א בכתב ידו על ההנהגה הראויה בימי הפורים

י. גרשון אדלשטיין  
ראב"ד 17, בני ברק

בס"ד, אדר ב' תשפ"ב

לאחי ורעי בני התורה וכל אחינו בני ישראל נ"י ברוכים תהיו.

בימי מרדכי ואסתר נעשו נסים לישראל, וע"ז קבעו לדורות את דיני הפורים, למשתה ושמחה, ושאר מצוות היום.

אמנם ראוי לנו לדעת ולהשיב אל לבנו, כי אין שום היתר של ביטול תורה בימים אלו, אדרבה ימי הפורים הם זמן הראוי לחיזוק בעסק התורה, וכבר אמרו חז"ל (מגילה ט"ז ע"ב) ליהודים היתה אורה - אורה זו תורה, והיום הזה מסוגל לזכות לעסק התורה באהבה, כמו שהיה בימים ההם.

וזכינו בס"ד בשנים האחרונות, שבהרבה מקומות של תורה, נוהגים בימי הפורים כדת של תורה, ומרבים בעסק התורה, מהם יראו וכן יעשו. ואשרי חלקם של כל המתחזקים בזה, שבזה זוכים להצלחה בתורה כל השנה כולה.

עוד צריך לדעת, כי ימי הפורים נתקנו להרבות אהבה ואחוה, ומשלוח מנות איש לרעהו, על כן יש ליהרר בימים אלו ביותר בהנהגה שבין אדם לחברו, וחלילה לא לגרום חלישות הדעת למישהו, וכבר היו מעשים ידועים שאלו שלא נזהרו בזה, נענשו אח"כ בעונשים גדולים מאד, ר"ל.

יהי רצון שבזכות לימוד התורה, וההנהגה במידות טובות, בימים מסוגלים אלו, נזכה אנחנו וכל בית ישראל, לישועות ונחמות, כמו שזכו אבותינו בימים ההם בזמן הזה.

י. גרשון אדלשטיין

בס"ד ג"א מצטרף וכבר אחז"ל בירו' סוף ברכות אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהן מה"ת מאד עמוד והתחזק בה ואתה נוטל שכר כולם, בזמני רפיון יכולים לזכות הרבה

חיים קניבסקי

*אחי ורעי בני התורה וכל אחינו בני ישראל נ"י ברוכים תהיו. בימי מרדכי ואסתר נעשו נסים לישראל, וע"ז קבעו לדורות את דיני הפורים, למשתה ושמחה, ושאר מצוות היום. אמנם ראוי לנו לדעת ולהשיב אל לבנו, כי אין שום היתר של ביטול תורה בימים אלו, אדרבה ימי הפורים הם זמן הראוי לחיזוק בעסק התורה, וכבר אמרו חז"ל (מגילה ט"ז ע"ב) ליהודים היתה אורה - אורה זו תורה, והיום הזה מסוגל לזכות לעסק התורה באהבה, כמו שהיה בימים ההם. וזכינו בס"ד בשנים האחרונות, שבהרבה מקומות של תורה, נוהגים בימי הפורים כדת של תורה, ומרבים בעסק התורה, מהם יראו וכן יעשו. ואשרי חלקם של כל המתחזקים בזה, שבזה זוכים להצלחה בתורה כל השנה כולה. עוד צריך לדעת, כי ימי הפורים נתקנו להרבות אהבה ואחוה, ומשלוח מנות איש לרעהו, על כן יש ליהרר בימים אלו ביותר בהנהגה שבין אדם לחברו, וחלילה לא לגרום חלישות הדעת למישהו, וכבר היו מעשים ידועים שאלו שלא נזהרו בזה, נענשו אח"כ בעונשים גדולים מאד, ר"ל. יהי רצון שבזכות לימוד התורה, וההנהגה במידות טובות, בימים מסוגלים אלו, נזכה אנחנו וכל בית ישראל, לישועות ונחמות, כמו שזכו אבותינו בימים ההם בזמן הזה.*

*בס"ד ג"א מצטרף וכבר אחז"ל בירו' סוף ברכות אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהן מה"ת מאד עמוד והתחזק בה ואתה נוטל שכר כולם, בזמני רפיון יכולים לזכות הרבה*

### להשיג על הילדים בפורים

ברצוני להזכיר דבר הנוגע לימי הפורים הקרבים. שמעתי מאנשי חינוך כי יכול להיות ילד שכל השנה מקבל חינוך רצינות עם אהבת תורה ויראת שמים וכל המעלות, ובפורים כשהוא יוצא לרחוב הוא עלול להפסיד את הכל, כי בפריקת עול וקלות ראש מאבדים את הכל, וכל ההשפעה עלולה לרדת חס ושלום. לכן חשוב מאד להשיג על הילדים בפורים שלא תהיה פריקת עול, ואמנם קצת קשה להשיג על זה, אבל אין ברירה.

ויש לעורר ולחנך את הילדים, שפורים הוא גם כן זמן שצריכים ללמוד בו, ואין היתר לביטול תורה בפורים. גם הילדים צריכים לדעת שיש איסור ביטול תורה. ואמנם הלימוד עצמו צריך להיות עם הנאה, עם מתיקות והתעניינות, אך יחד עם זה צריך שידעו שיש איסור ביטול תורה! כל השנה וגם בפורים, ובשביל כך חשובה מאד הדוגמא האישית, שיראו בבית שאין ביטול תורה והאבא יושב ולומד ונזהר מביטול תורה.

(מדברי רבינו שליט"א בכינוס מנהלי התת"ם במעונו, ערב פורים תשע"ט)

# לקיים את ימי הפורים האלה / לקט משיחות רבינו שליט"א לימי הפורים

## חמדת הממון

יש עוד דבר שנוגע לפורים, ענין חמדת הממון, שיש בחורים שמקבלים מלגה כספית עבור הלימוד בפורים, שעל ידי זה ילמדו בהתמדה, והנה מי שידוע בעצמו שאם לא יקבל מלגה לא ילמד, אין ברירה, ומוכרח לקחת את המלגה, שזה יותר טוב מאשר שלא ילמד כלל, אבל מי שיכול ללמוד בלי כסף ואינו צריך לזה, ודאי עדיף ללמוד בלי תמורה.

ונשאלתי פעם מבחור צעיר שלמד וקיבל מלגה, מה יעשה עכשיו עם הכסף, לאחר שכבר למד וקיבל את המלגה, ואמרתיו לו שייתן לצדקה, כי מה הוא צריך לזה, הרי הוא בחור צעיר שיש לו מה לאכול ויש לו מה ללבוש, ואין עליו עול בשר ודם, ומדוע צריך שיהיה ברשותו כסף, הרי זו חמדת הממון, ועדיף לתת את הכסף לצדקה.

וידוע שמי שעושה מצוות בשביל רווח ממון, הסוף הוא לא טוב, אם כל הסיבה שהוא עושה את המצוה זה רק בשביל רווח הממון, אינו מרוויח אלא מפסיד בזה, שהוא מוכר את העולם הבא בעד בצע כסף, ומחליף את העולם הבא בעולם הזה, ומי שאוהב ומחשיב עולם הזה אינו מחשיב את העולם הבא, כמו שכתב החובות הלבבות (שער חשבון הנפש פ"ג) "כאשר לא יתחברו בכלי אחד המים והאש כן לא תתחבר בלב המאמין אהבת העולם הזה ואהבת העולם הבא ואמרו העולם הזה והעולם הבא כשתי צרות כאשר תרצה האחת מהן תקצוף השנית".

## חייב איניש לבסומי

מה שאמרו (מגילה ז, ב) חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע וכו', הנה באמת אנשים בעלי מדרגה כמו רבי ישראל סלנטר, אחרי שהיו שותים קצת משוה, וינכנסו יין יצא סודי (עירובין סה, א), היו מתחילים לדבר דברים עמוקים בסודות התורה מתוך שכרותם, מה שבמשך כל השנה הסתירו והצניעו את מעלותיהם, בפורים זה נתגלה, מתוך השכרות נתגלתה פנימיותם, שהייתה פנימיות מושלמת מאד.

אבל סתם אדם כששותה בדרך כלל רואים עליו את כל החסרונות שיש לו, ואחר כך הוא שוכח ואינו זוכר מה שדיבר מתוך שכרותו, אבל כל החסרונות מתגלים, וכולם רואים מה שהוא מסתיר בתוך תוכו. זהו הענין של שתייה בפורים בשבילנו שאנו אנשים פשוטים.

גם לא ראינו לגדולי הדור שהיו משתכרים בפורים, לא אצל החזון איש, ולא אצל הבריסקער רב, ולא אצל הרב שך, לא חזינן לרבנן קשיאי דעבדי הכי (עין ברכות ל, א), ואמנם בפורים היו בשמחה יתירה, אבל שמחה של מצוה, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות יום טוב "שמחה שיש בה עבודת יוצר הכל", וכמו שכתוב עבדו את השם בשמחה, שהשמחה נותנת כוח לעבודת השם, והעבודה היא יותר בשלמות על ידי שמחה.

ולמעשה הדרך לקיים עד דלא ידע היא לשתות קצת יותר מן הרגיל כדי להירדם ולישון, ומקיימים עד דלא ידע בשינה, כמו שכתב הרמ"א בשם יש אומרים (או"ח תרצה, ב) "שאין צריך להשתכר כל כך אלא ישתה יותר מלימודו וישן ומתוך שישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי", ובמשנה ברורה שם כתב שכן ראוי לעשות.

אבל שכרות ממש, שנכנסים לבלבול הדעת, כמו שוטה שמדבר שטויות, לא זו המצוה של משתה בפורים. ועל פי רוב אלו שהיו שותים, אחר כך מתחרטים, אמנם יש יוצאים מן הכלל שלא מתחרטים, אבל בדרך כלל מי שהוא בר דעת מתחרט, ומצטער על מה שדיבר בשכרותו.

## מסכת פורים

יש "מסכת פורים" שכתוב שם דברי ליצנות בלשון ארמית עם שמות של יתנאים ואמוראים כמו בש"ס, ודאי שדבר זה אין רוח חכמים נוחה הימנו, כי לתת שם של 'מסכת' לדברי ליצנות, יש בזה זלזול בדברי תורה.

## שמחה ופרסום הנס

ההנחה לפורים היא בשמחה של מצוה, ופורים עצמו הוא יום של שמחה, וגם יש בו מצוות מיוחדות, משלוח מנות ומתנות לאביונים, והענין בזה לשמח אחרים, שלא רק הוא בעצמו ישמח בפורים, אלא שגם אחרים ישמחו! זהו הענין של שמחה בפורים, לשמוח ולשמח אחרים.

וגם יש מצות קריאת המגילה בפורים, והענין בזה הוא לפרסומי ניסא, אך אין הכוונה רק לפרסם הנס לאחרים, אלא בעיקר לעצמו, שהפרסום ישפיע עליו להרגיש יותר את ההשגחה.

## קבלת התורה מאהבה

פורים הוא זמן קבלת התורה מאהבה, כמו שאמרו חז"ל (שבת פח, א) הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב קיימו וקיבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר, מפני שקודם בהר סיני כפה הקב"ה עליהם את ההר כנגיית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, והיינו כמו שביאר המהר"ל שזו הייתה כפייה שכלית, שהבינו שהתורה היא החיים, והאושר הכי גדול בעולם זה התורה.

אבל בפורים קיבלו את התורה מאהבה, כמו אמא שמאכילה את בנה בלי שום חשבונות, וכונתה רק להנאת הבר, והיא נהנית כשהוא נהנה, כך ישראל בימי אחשוורוש קיבלו התורה מאהבת הקב"ה בלי שום חשבונות, וגם לא לשם עולם הבא, רק לעשות נחת רוח ליוצרים.

וכתוב בספרים כי בכל שנה חוזרת ההשפעה שהייתה באותו הזמן, ובימי הפורים שזכו לדרגה של קבלת התורה מאהבה, זהו זמן שמסוגל לתורה מאהבה, ומי שמתחזק בתורה בפורים זוכה לסייעתא דשמיא מיוחדת להצלחה בתורה, והתורה משנה את כל מהות האדם.

ויש בזה עוד זכות גדולה מאד, כי בימים אלו יש רפיון מן התורה, וכל מי שמתחזק ולומד בהם ממלא את החסר במקום אלו שאינם לומדים, וכמו שאמרו חז"ל (ירושלמי ברכות ט, ה) "אם ראתה את הבריות שנתייאשו ידיהן מן התורה מאד עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם".

לכן באמת יש הרבה שמתחזקים בלימוד התורה בימי הפורים, ולומדים בהתמדה גדולה מאד, מפני שזהו זמן שמסוגל להצלחה בתורה וליכות לקבלת התורה מאהבה, וגם מקבלים שכר כנגד כולם.

## ההנהגה הראויה בפורים

יש כאלה שבפורים מרגישים כאילו שאין חיוב של התמדה בתורה, ומרגישים קצת חוסר שעבוד בפורים, כך טבע העולם, וסיפר לי אדם אחד על עצמו שכל השנים למד טוב מאד והצליח בלימודו, עד לשנה אחת שעסק בקלות ראש בפורים, ומאז חלה אצלו ירידה, והוא אמנם ממשיך ללמוד, אבל לא באותה ההצלחה כפי שהיה פעם, ויש לו ירידה בהצלחה בתורה, מידה כנגד מידה, כיון שהיה זלזול בתורה, נענש בירידת האיכות בהצלחה בתורה, ולהיפך אם מחשיבים תורה זוכים מידה כנגד מידה לסייעתא דשמיא להצלחה בתורה. זה הכלל.

יש עוד ענין בפורים, צורת ההנהגה בין אדם לחברו, איך להתייחס לכל אחד, יש כאלה שיש להם קפיצה על מישהו, וחושבים שבפורים יוכלו לזלזל בו, ופעמים שעושים כן על ידי איהו בדיחה שיש בה דברי זלזול ופגיעה. וכבר סיפרתי מעשה שהיה באחד שאמר פעם בדיחה בפורים, בתוך חוג קטן של אנשים, יתכן שלא היו אפילו עשרה שומעים, והייתה בדיחה קצרה מאד, אולי שש מילים, אך היה בה זלזול בכבוד תלמידי חכמים, ואחר כך נענש מידה כנגד מידה באותו הענין שדיבר עליו. ועוד מעשה היה באחד שעשה 'עיתון קיר' בפורים, וכתב ביקורת על מישהו שהייתה לו קפיצה עליו, ונענש אחר כך בצורה משונה ולא טבעית.

זה מה שהיה עם אלו שהתירו לעצמם לפגוע בין אדם לחברו בפורים, ונקווה שלא יהיו שוב דברים כאלה, אדרבה פורים הוא זמן של משלוח מנות איש לרעהו, להרבות באהבה אחווה שלום ורעות בין אדם לחברו, שתהיה אהבת הבריות, ואהבת לרעך כמוך. זהו מה שאפשר ליכות, ומאידיך חס ושלום מה שאפשר להפסיד בפורים.

## כל הפושט יד נותנים לו

פורים הוא זמן מסוגל שאפשר ליכות בו הרבה מאד, אם מקיימים את ימי הפורים כהלכתם ועוסקים בתורה כמו שצריך, וידוע כי אלו שעוסקים בתורה בפורים זוכים לישועות! ויש הרבה עובדות וסיפורים על זה שאנשים שהיו זקוקים לישועה, ואף לא העלו בדעתם שתהיה להם ישועה, בימי הפורים באה הישועה, על ידי עסק התורה בפורים.

ויש עוד ענין נוסף, שהרי בפורים נאמר "כל הפושט יד ליטול נותנים לו", ובפשוטו הכוונה לענין צדקה, וכפי שנפסק להלכה בשולחן ערוך (או"ח תרצד, ג) שמי שמבקש נדבה בפורים אין בודקים אחריו אם הוא עני או עשיר, ונותנים לו. אמנם יש בזה גם רמז שבפורים מי שפושט יד להקב"ה, ומבקש סייעתא דשמיא, על הדברים הצרכים סייעתא דשמיא, תפילות מתקבלת ואין בודקים אחריו. נמצא שימי הפורים הם ימים המסוגלים, ומלבד עסק התורה בפורים שזוכים על ידו לישועות, גם התפילה בפורים מתקבלת יותר מכל השנה, ובזכות התפילה זוכים לישועות.

לעילוי נשמת הרב הגאון

רבי חיים ציון ב"ר יפת צוברי זצ"ל

רבה של גדרה נלב"ע כ' אדר תשע"ה - תנצב"ה

לעילוי נשמת

רבי גרשון ב"ר יעקב זצ"ל

נלב"ע י"ח אדר - תנצב"ה

מוקדש בברכה לידידנו הרב חיים אסחייק מתלמידי רבינו שליט"א לרגל השמחה במעונו בהולדת בנו שיחי', יזכה להכניסו בבריתו של אאע"ה בעתו בזמנו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים